«Μη με ξεχάσετε, αγαπητά μου παιδιά, λατρεμένοι μου, ο μόνος λόγος να ζω. Μακάρι να μπορούσα, μακάρι ο Θεός να μου άφηνε αυτή την ελπίδα να σας ξαναδώ, να σας φιλήσω, να δω τα μάτια σας για τα οποία ξόδεψα τα νιάτα μου ελπίζοντας πάντα να δω χαρούμενες μέρες μαζί σας. Αν ποτέ έχω νέα σας ή εσείς από εμένα, ποιος ξέρει αν ο Θεός θα με προστατέψει, θα είναι στο γραφείο που θα απευθυνθώ ή στου Τιάνο. Πότε ο Θεός θα μας ξανασμίξει δεν το γνωρίζω πια»...

Το απόσπασμα αυτό από το προτελευταίο γράμμα που έστειλε, στις 4 Απριλίου 1943, η Νεάμα Καζές στα παιδιά της, Μωρίς και Μπερτό, ένα απόσπασμα που διάβασε η Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου στο πλαίσιο των δραματοποιημένων αναγνώσεων των περσινών, ψηφιακών -λόγω πανδημίας- Δημητρίων, περιλαμβάνεται στο βιβλίο **«Μη με ξεχάσετε: Τρεις Εβραίες μητέρες γράφουν στους γιους τους από το γκέτο της Θεσσαλονίκης» (εκδ. Αλεξάνδρεια)**, που μετά την εξαιρετικά επιτυχημένη κυκλοφορία του στην Ελλάδα σε επιμέλεια του Θεσσαλονικιού ιστορικού ερευνητή Λεόν Σαλτιέλ πλέον κυκλοφορεί και στα αγγλικά, με τον τίτλο: **«Do Not Forget Me: Three Jewish Mothers Write to Their Sons from the Thessaloniki Ghetto» (εκδ. Berghahn Books)**.

Η έκδοση παρουσιάζει τρεις συλλογές επιστολών, γράμματα που έστελναν τρεις Εβραίες μητέρες από το γκέτο της Θεσσαλονίκης στους γιους τους στην Αθήνα, μερικές εβδομάδες ή μέρες πριν από την αναχώρησή τους προς το Άουσβιτς. Οι συγκλονιστικές αυτές μαρτυρίες δίνουν μια μοναδική ματιά στη ζωή των Εβραίων της Θεσσαλονίκης στην Κατοχή, μέσα από περιγραφές αυτοπτών μαρτύρων, καταδεικνύοντας με γλαφυρό τρόπο πώς οι τρεις μητέρες αντιλαμβάνονταν και ζούσαν τα γεγονότα της σκοτεινής εκείνης εποχής.

Η σπανιότητα του υλικού και η σημασία του όχι μόνο για τη Θεσσαλονίκη αλλά και για τους μελετητές παγκοσμίως ήταν τα στοιχεία αυτά που κατέστησαν αδήριτη την ανάγκη της αγγλικής έκδοσης ώστε να είναι το υλικό προσβάσιμο σε όσο το δυνατόν περισσότερους αναγνώστες.

Οι τελευταίες επιστολές των τριών μητέρων, γεμάτες πόνο και δάκρυ, είναι μια πραγματική παρακαταθήκη γεμάτη συμβολισμούς και μηνύματα, από την καρδιά των θυμάτων της μεγαλύτερης τραγωδίας που γνώρισε η ανθρωπότητα, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο οπισθόφυλλο της ελληνικής έκδοσης.

Από τις 17 Μαΐου 1942 έως 21 Μαρτίου 1943, η Σάρα (Σαρίνα) Σερρέρο-Σαλτιέλ έστειλε 28 επιστολές στον γιο της Μωρίς. Δεκατέσσερις είναι οι επιστολές της

Phoca PDF

Νεάμα Τζιβρέ Καζές στους δυο γιους της, Μωρίς και Μπέρτο (από 29 Ιανουαρίου έως 10 Απριλίου 1943) και έντεκα της Ματίλντα Μπαρούχ στον γιο της Φρέντυ, από 28 Φεβρουαρίου έως 17 Απριλίου 1943. Τις επιστολές αυτές, όπου καταγράφονται τα συναισθήματα, οι αγωνίες, η ίδια η καθημερινότητα των τριών γυναικών -και εν τέλει ένα (εν πολλοίς άγνωστο) κομμάτι της ιστορίας, αυτό της ζωής στο γκέτο- συγκέντρωσε ο Θεσσαλονικιός ιστορικός ερευνητής.

«Οι τρεις συλλογές γραμμάτων είναι εξαιρετικής σημασίας, όχι μόνο λόγω του μεγάλου όγκου, του πλούσιου περιεχομένου και της πληρότητας της σειράς, αλλά και λόγω του ότι προέρχονται από τρεις διαφορετικούς συγγραφείς - τρεις μητέρες που γράφουν στους γιους τους - προσθέτοντας έτσι μια σπάνια πολυπρισματική οπτική πάνω σ' ένα κοινό μοτίβο. Οι επιστολές μπορούν να ρίξουν φως στη ζωή των απλών Εβραίων πολιτών της Θεσσαλονίκης την παραμονή των απελάσεων, που δεν είχαν γίνει ποτέ γνωστές με τέτοια λεπτομέρεια, και περιέχουν ανεκτίμητες αφηγήσεις», εξηγεί στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο Λεόν Σαλτιέλ, που εργάζεται επίσης ως εκπρόσωπος του Παγκόσμιου Εβραϊκού Συμβουλίου στα Ηνωμένα Έθνη στη Γενεύη και στην UNESCO στο Παρίσι.

Από τις σελίδες του βιβλίου και τις επιστολές «ξεπηδούν» πληροφορίες και για μια σειρά από άλλα πρόσωπα -συγγενείς, γείτονες και φίλους- για τις σχέσεις χριστιανών και εβραίων, για τον καιρό και το είδος των ασθενειών, την άνοδο των τιμών και τη συνεχή υποτίμηση της δραχμής, που δυσκόλεψε πολύ τη ζωή των Θεσσαλονικέων και τη διατροφή τους και περιόρισε τα καλέσματα, καθώς το φαγητό ήταν ακριβό και σπάνιο. Αλλά -κυρίως- για τη μεγάλη αβεβαιότητα που έπεφτε σαν βαριά γκρίζα σκιά και σκέπαζε τα πάντα.

«Μέσα απ' αυτές τις μαρτυρίες, μια ποικιλία παραγόντων γίνεται εμφανής. Πρώτον, τα γράμματα είναι πολύ φορτισμένα συναισθηματικά. Οι τρεις μητέρες περιγράφουν τα συναισθήματα, τους φόβους και την αγωνία τους, που κλιμακώθηκαν καθώς συνειδητοποίησαν ότι πλησιάζουν οι τελευταίες μέρες τους. Δεύτερον, αναφέρονται σε πτυχές της καθημερινής ζωής, οι οποίες ήταν αρκετά προκλητικές λόγω της πολεμικής κατάστασης και τελικά των αντισημιτικών περιορισμών. Το να περνούν τον χρόνο τους κάθε μέρα ήταν μια πρόκληση και έπρεπε να διασκεδάσουν ανάμεσα στην οικογένεια, τους φίλους και τους γείτονες. Τέλος, η αλληλογραφία μεταξύ μητέρας και γιου είναι, μερικές φορές, βαθιά συγκινητική και εκπέμπει μια εξαιρετική ανθρωπιά. Οι μητέρες δεν μπορούσαν να κρύψουν τη μεγάλη αγάπη που ένιωθαν για τους γιους τους και τους παρείχαν τις τελευταίες συμβουλές», επισημαίνει -μεταξύ άλλων- ο κ. Σαλτιέλ.

Οι προκλήσεις στη συγκέντρωση του υλικού πολλές και μεγάλες, αλλά χάρη στην επιμονή του και στη συστηματική δουλειά του, ο Λεόν Σαλτιέλ κατάφερε να υπερκεράσει τις δυσκολίες και να προσφέρει μια μοναδική έρευνα στο αναγνωστικό κοινό- ελληνικό και ξένο.

Ο ιστορικός Λεόν Σαλτιέλ είναι και ο συγγραφέας του βιβλίου «The Holocaust in Thessaloniki: Reactions to the Anti-Jewish Persecution, 1942-1943» (εκδ. Routledge), καρπός πολυετούς έρευνας που ρίχνει φως σε μια σειρά από καίρια ερωτήματα σε σχέση με τον αφανισμό του 95% των μελών της άλλοτε ακμάζουσας

Phoca PDF

εβραϊκής κοινότητας της Θεσσαλονίκης.

Από τις 15 Μαρτίου έως και τις 10 Αυγούστου του 1943 περίπου 50.000 Εβραίοι της Θεσσαλονίκης μεταφέρθηκαν διά της βίας στο Άουσβιτς. Απ' αυτούς λιγότεροι από χίλιοι επέστρεψαν ζωντανοί προκειμένου ν' αφηγηθούν τη φρίκη και να μείνει η μνήμη ζωντανή...

ΠΗΓΗ: AMNA.GR, 29.9.2021

Phoca PDF